

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№12

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2025-yil, dekabr.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiye Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriye Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayeich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLILIK XAVFINI BOSHQARISHI.....	44
Baxromov Nodirjon Muxammadamin o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORI ISTE'MOLCHILARINI SEGMENTLASH USULI ASOSIDA DIVERSIFIKATSIYA KONSEPSIYASINI ISHLAB CHIQUISH.....	48
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
"INNOVATSION AGROTEKNOLOGIYALAR VA "YASHIL IQTISODIYOT" TAMOIYILLARI ASOSIDA G'ALLA YETISHTIRISH BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	53
Turayeva Gulizahro	
АНАЛИЗ ЦЕНОБРАЗОВАНИЯ НА ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ ПО ДАННЫМ МАРКЕТИНГОВЫМ ИССЛЕДОВАНИЯМ (НА ПРИМЕРЕ НАМАНГАНСКОЙ ОБЛАСТИ).....	57
Баҳриддинов Жаҳонгирбек Равшанжон ўғли	
KICHIK BIZNES RIVOJINI TA'MINLASHDA BOZOR INFRATUZILMALARINING AHAMIYATI.....	62
G'aniyev Botir Baxtiyorovich, Zakirova Gulnora Mirzaliyevna	
KICHIK SANOAT ZONALARI FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISH METODOLOGIYASI VA YO'LLARI.....	67
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillaevich	
INNOVATION FAOLIYAT XARAJATLARINING BUXGALTERIYA HISOBI VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	73
Mustafoev Akbar Mustafo o'g'li	
MAHSULOT DIVERSIFIKATSIYASI VA LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA EKSPORT POTENSIALINI OSHIRISH YO'LLARI.....	78
Maxkamov Ibrayim, Jo'raboyeva Shohida Kamoliddin qizi	
REKLAMA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARI ROLI.....	83
Abduxalilova Laylo To'xtasinovna, Raxmonqulova Shahrizoda	
SIRKULAR IQTISODIYOTDA YOPIQ SIKL NAZARIYASINING ROLI.....	87
Sodikov Zokir Rustamovich	
YASHIL TEKNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA MOLIYAVIY RAG'BATLAR VA ULARNING NATIJALARI.....	92
Axmadjonova Gulmira Xabibulla qizi	
MAMLAKAT IQTISODIYOTI RIVOJLANISHIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI.....	97
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich	
АНАЛИЗ ПОДХОДОВ ЦЕНТРАЛЬНЫХ БАНКОВ К РЕГУЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННЫХ БАНКОВСКИХ ПРОДУКТОВ: СРАВНЕНИЕ УЗБЕКИСТАНА И МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАКТИКИ.....	101
Даулетиярова Шахло	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЦЕННЫХ БУМАГ УЗБЕКИСТАНА.....	109
Кадилова Хадича Тураевна	
XORIY MAMLAKATLARINING IQTISODIYOTNI UGLERODSIZLASHTIRISH STRATEGIYALARI: O'ZBEKISTON UCHUN TAKLIFLAR.....	115
D.X. Pulatov, F.E.Shamsiyev	
O'ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYASI: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	125
Sattorov Ixtiyor Ochilovich, Karimov Shohruh Yo'ldoshali o'g'li	
HISOB SIYOSATI TARKIBIY TUZILISHI MASALALARI.....	133
Botirova Raximaxon Abdujabbarovna	
QURILISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MOLIYAVIY TAHLILI.....	136
Musayeva Shoirazimovna	

KICHIK SANOAT ZONALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI TURMUSH FAROVONLIGINI OSHIRISH.....	144
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI PORTFELI TAHLILI.....	149
Madraximov Ilxom Kamilovich	
FOYDA SOLIG'INING O'ZIGA XOS MUAMMOLI JIHATLARI.....	154
Zaripov Xusan Baxodirovich	
AGRAR SEKTORNI INNOVATSION MODERNIZATSIYA QILISHDA INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISH MODELLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	159
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	163
Jalilov Jamshid G'anjionovich, Safarov Zavqiddin Zokir o'g'li	
MINTAQA SANOAT TARMOG'I RIVOJLANISHINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	168
Xayitboev Abror Quvondiqovich	
РОЛЬ СМЕШАННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ (BLENDED FINANCE) В ПОВЫШЕНИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ: УРОКИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН.....	174
Гулмаматова Дурдона Шерали кизи	
KORXONALARDA STRATEGIK BOSHQARUV.....	180
Musayeva Dilnoza Dilshatovna	
BANK TIZIMIDA MARKETING AHAMIYATI VA BANK MARKETINGI.....	184
Usubjonov Zaxriddin Vasliddin o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN XORJIY KREDIT MABLAG'LARINI JALB KILISH HUQUQIY JIHATLARI.....	189
Qulliyev Anvar Zayniddinovich	
TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA CHAKANA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	194
Alimov Umid O'ktambayevich	
MAHSULOTLARNING RAQAMLI PASPORTI TIZIMINI JORIY ETISH OMILLARI VA TO'SIQLARI.....	200
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
KORXONALARDA FOYDA VA ZARARLARNI TAHLIL QILISHDA INNOVATSION METODLAR AHAMIYATI.....	207
Ernazarov Ortiq Eshnazarovich, Farog'at Xo'jabekova	
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ БЛАГОСОСТОЯНИЕ, А ТАКЖЕ НОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ.....	212
Останов Эгамберди	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA INNOVASION TEXNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYALASH: MOHIYATI VA RIVOJLANISH IMKONIYATLARI.....	218
Xakimova Xulkar Xamidovna	
QORAQALPOG'ISTON VA XORAZM OZIQ-OVQAT SANOATINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI HAMDA UNI YANADA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	224
Tleuov Niyetulla Raxmanovich	
OILAVIY KORXONALARNING IQTISODIY TIZIMDAGI O'RNI.....	230
Shadiyeva Gulnora Mardiyevna, Rustamova Zarina Rustamovna	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MARKETING FAOLIYATINI MODELLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEXANIZMLARI.....	234
Sadikov Shoxrux Shuxratovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA RAQAMLI XIZMATLARNING AHAMIYATI.....	238
Asenbaeva Aydaygul Edenbaevna	
BARQARORLIK VA YASHIL MENEJMENT: ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR VA AMALIY AHAMIYATI.....	242
Djalilova Dilbar Abdikarim qizi	

HUDUDLARNING IQTISODIY SALOHİYATINI INNAVATSION-INVESTITSION BOSHQARISH STRATEGIYASI VA MEXANIZMI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	247
Maqsudova Malohatxon Maqsudovna, Yaxshimuratov Maqsadbek Narimon o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BUDJETINI 2026-YILGI SOLIQ SIYOSATINING TAHLILI VA XALQARO SOLISHTIRMA YONDASHUVI	251
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI	256
Mamataliyeva Dilnoza Raxmonovna	
TRANSFORMATSIYALASHUV SHAROITIDA INVESTITSİYALAR SHAKLLANISHI VA ULARNI SAMARALI BOSHQARISH YO'NALISHLARI	259
To'rayev Jasurali To'rayevich	
O'ZBEKISTONDA SAVDO TASHKILOTLARINING FAOLIYATI VA RIVOJLANISH HOLATI	264
B. Sulaymonov	
NAMANGAN VILOYATIDA "YASHIL IQTISODIYOT" MODELIGA O'TISH JARAYONIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY FAOLLIGI	270
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	274
Xoshimov Pazliddin Zuxurovich	
KICHIK BIZNES ORQALI ISH O'RINLARINI YARATISH STRATEGIYALARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA	278
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
MAMLAKATIMIZDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	283
Quryozov Sardorbek Sharifboevich	
РАЗРАБОТКА И ПРИОРИТИЗАЦИЯ КЛЮЧЕВЫХ ИНДИКАТОРОВ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЛЯ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ПАНЕЛИ МОНИТОРИНГА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БОЛЬНИЦ: ЭКСПЕРТНАЯ ОЦЕНКА СО СТОРОНЫ РУКОВОДИТЕЛЕЙ МЕДУЧРЕЖДЕНИЙ	290
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYAT ORGANLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	297
Nurmurodov Zafarjon Nurmurod o'g'li	
BANK TIZIMINING BARQAROR MOLIIYAVIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASH VOSITALARI	303
Sadikov Iskandar Gayratovich	
ЗЕЛЕНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ В ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА	308
Халиков С. Х.	
HUDUDIIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNI ROLI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH CHORALARI	313
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich	
ИСТОРИЧЕСКИЙ ПРОЦЕСС СТАНОВЛЕНИЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	317
Мажидова Фарангиз Фуркатзода	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDAGI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	321
Isakov Oybek Jamoliddinovich	
NORASMIY KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINING FERMER XO'JALIKLARI YETISHTIRGAN MAHSULOT MIQDORIGA TA'SIRINI BAHOLASH	325
Ismoilov Azamat	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA FOIZ RISKINI BOSHQARISH AMALIYOTI	332
Seitnazarov Daniyar Baxadirovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SUT VA SUT MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLOVCHI KORXONALAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	341
Normuradov Nurbek Sunatilloevich	
"AYOL RAHBARLAR: RAHBARLIK SALOHİYATI VA ISH JOYIDA TENGLIK" FRANSIYA DAVLATI TAJRIBASI ASOSIDA	346
Abduraxmonova Feruzabonu	

QISHLOQ XO'JALIGIDAGI KLASSTERLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH.....	352
Dildora Yuldasheva	
TIJORAT BANKLARINING DEPOZIT BAZASINING YETARLILIGINI TA'MINLASH YO'LLARI	359
I.J. Isakov	
OLIY TA'LIM SIFATINI OSHIRISH VA IQTISODIY DIAGNOSTIKA O'TKAZISHNING XORIJ TAJRIBASI.....	363
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich, Axmedov Oybek Turg'unpulatovich	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI YECHISH YO'LLARI.....	369
Egamberdiyeva Dilorom Botir qizi, Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
"KREATIV IQTISODIYOT" HAMDA "TURIZM" TUSHUNCHALARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	374
Abdurasulov Shovqiddin Erkin o'g'li	
THE STRATEGIC ROLE OF THE INDUSTRIAL SECTOR IN THE NATIONAL ECONOMY AND DEVELOPMENT FACTORS.....	380
Rakhimov Bakhromjon Ibroximovich	
INVESTITSIYALARNI MOLIYALASHTIRISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	386
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
GLOBAL INCOME INEQUALITY IN 2024: CAUSES, PATTERNS, AND CONSEQUENCES.....	393
Ilhomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
ТОРГОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ В СВОБОДНО ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОНАХ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	401
Шарифходжаев Шавкат Окилович, Ачилова Ширин Шавкат кизи	
O'ZBEKISTON KON-METALLURGIYA SANOATI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA HOZIRGI HOLATI	407
Ergashov Botirjon Ergashovich	
PENSIYA JAMG'ARMASIDA DAVLAT BUDJETI TRANSFERTLARI ULUSHI HAMDA UNING XORIJ TAJRIBASI	415
Sherjonov Doniyor Saparbayevich	
O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARINI QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAN FOYDALANIB MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	419
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'I BO'YICHA FIRIBGARLIKLAR: MEXANIZMLARI, SABABLARI VA ULARNI OLDINI OLISH YO'LLARI.....	425
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
TOG' VA TOG'OLDI HUDUDLARIDA QISHLOQ XO'JALIGINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	431
Abdulxayeva Gulshan Maxmudovna	
TURIZM SOHASINING IJTIMOIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA).....	435
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
SANOATDA IQTISODIY MOLIYAVIY HISSOBOTLAR XALQARO STANDARTLARINI RAQOBATBARDOSH KORPORATIV STRATEGIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA QO'LLASH.....	442
Turaboev Ibroxim Ismoil o'g'li	
ФОНДИРОВАНИЕ И СТРАХОВАНИЕ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ АПК: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ	447
Дурманов Акмал Шаймарданович	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARI RIVOJLANISHINING STATISTIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	456
Atajanova Guli Maxsudbekovna	
JAHON MOLIYAVIY BOZORLARI BARQARORLIGIGA GLOBAL IQTISODIY INQIROZLAR VA GEOSIYOSIY OMILLARNING TA'SIRI HAMDA ULARNI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	462
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	

QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISHDA BOSHQARUV QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI.....	467
Mamadiyarov Dilshad Uralovich	
PAXTA TOZALASH KORXONALARINING TARKIBIY BO'LINMALARIDA MOLIVAVIY BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	474
Murodov Orif Jumayevich, G'ulomov Xaydarbek Ilyos o'g'li	
BARQAROR KELAJAK SARI: MAMLUKATDA EKOLOGIK XAVFSIZLIKNI MUSTAHKAMLASH	482
Abdullaev Shavkatjon Maxmudillaevich	
ZAMONAVIY IQTISODIY SHAROITLARDI KORXONALARNING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH	487
Abdulakimova Moxina Farxod qizi	
UMUMIY OVQATLANISH SHAHOBCHALARINING FAOLIYATI SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH.....	493
Amiriddinova Muslima Zayniddin qizi	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR EHTIYOJINI O'RGANISH VA XIZMAT SIFATINI OSHIRISHNING INNOVATSION YONDASHUHLARI	498
Babayeva Lola Ibragimovna	
MINTAQADA TARIXIY VA MADANIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISHDA DAVLAT HAMDA XUSUSIY SHERIKCHILIK TIZIMIDAN FOYDALANISH	504
Xusanov Chari Kadirovich	
PROSPECTS FOR IMPROVING INFRASTRUCTURE FOR SMALL BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	509
Botirova Xulkar Olimjonovna	
THE IMPACT OF AGRICULTURAL CLUSTERS ON FOOD SECURITY AND MACROECONOMIC STABILITY	514
Sherkulov Shohruh Erkin ugli	
OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ISSIQXONA IQTISODIYOTINI O'RNI VA NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR	520
Otavullaev Sukhrob Sa'dullo o'g'li	
IJTIMOII AHAMIYATI YUQORI LOYIHALARNI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	524
Taspanova Ayzada Kenjebayevna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQOBAT STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	529
Sharopova Nafosat Radjabovna, Jamolova Aziza	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARIDA ISTE'MOLCHILARNING XULQ-ATVORINI O'RGANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	537
Sultonova Zulxumor, Bobojonov Baxrombek Ro'zimovich	
INTERNATIONAL TRADE BETWEEN INTEGRATION AND ISOLATION: INNOVATION AND UNCERTAINTY IN A FRAGMENTING GLOBAL ECONOMY.....	542
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANIDA SIGIRLAR BOSH SONINING PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	548
Sabit Gabbarov	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTINI OSHIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	552
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, Xo'janova Husnora	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY O'SISH SIFAT OMILLARINING TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	558
Bustonov Mansurjon Mardonakulovich	
ОБЩАЯ КОНЦЕПЦИЯ СТАБИЛЬНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ.....	567
Зайналов Джахонгир Расулович	
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ РЫНКОВ КАПИТАЛОВ	571
Хотамкулова Мадина Санжар кизи, Зайналов Джахонгир Расулович	

IPOTEKA KREDITI MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA AMALIY ISHLAR TAHLILI	576
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
KORXONALARDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	581
Abdurashidova Nigora Alisherovna, Abduqodirova Donoxon	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATINI OSHIRISH OMILLARI VA MEZONLARI	588
Jumanov Ruslanbek Bobojanovich	
O'ZBEKISTONIDA MEHNAT BOZORINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	592
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
STUDY OF THE ECONOMIC EFFICIENCY OF GREEN BONDS, ECOLOGICAL LOANS, AND GREEN INVESTMENT FUNDS, AS WELL AS THEIR IMPORTANCE IN THE FINANCIAL SYSTEM.....	595
Avazov Azizbek Ashurali o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK TERMINOLOGIYASINING ILMIY-TAHLILII TALQINI.....	603
Aripov Oybek Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA MEHNAT BOZORINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	608
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
FERMER XO'JALIKLARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI TASHKIL ETISH VA OPTIMALLASHTIRISH.....	611
Kdirbaev Amir Marat uli	
ITALIYA VA YAPONIYADA DAVLAT QARZINING UZOQ MUDDATLI BARQARORLIGI: FISKAL QOIDALAR VA QARZ BOSHQARUVI STRATEGIYALARINING QIYOSIY TAHLILI.....	614
Abdurahimov Abror Zafarovich, L.M. Tashpulatova	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ: ВОЗМОЖНОСТИ ПЕРСОНАЛИЗАЦИИ, ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	621
Камалова Малика Низамовна, Очилов Акрам Одилович	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI IFODALOVCHI ASOSIY OMILLAR	626
Raxmonov Bekzod Sharibjon o'g'li	
GLOBAL XAVFLARNING KESKINLASHUVI SHAROITIDA QAYTA SUG'URTANI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	631
Norov Zarif Shamsiddinovich	
INNOVATSION SUG'URTA XIZMATLARINI JORIY ETISH ORQALI IXTIYORIY SUG'URTA XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	638
Xayitov Nodirjon Uzokovich	
VOSITACHILIK XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLAR AUDITI SIFAT NAZORATI.....	652
O.Q. Qo'shmatov	
AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISHDA MATEMATIK MODELLARDAN FOYDALANISH MASALALARI	657
I.Qo'ziyev, F.Ochilov	
MAJBURIYATLAR HISOBINING NAZARIY ASOSLARI.....	664
Ochilov Farxodjon Shavkatjon o'g'li	
ВОПРОСЫ РЕОРГАНИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В СЕЛЬКОМ ХОЗЯЙСТВЕ	669
Розиков Жалил Жалолович	
TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR AUDITINI O'TKAZISH TARTIBI.....	678
M.Xayitboyev	
USTAV KAPITAL HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	683
Inomjon Sherimbetov	
QISHLOQ XO'JALIGIDA KOOPERATIVLARNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI	688
Mirzayev Musurmon Umidullayevich, Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich	

EKSPORT BOZORLARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHDA MOLIVAVIY RAG'BATLARNING ROLI	694
Galiyev Tohir Fazliddinovich	
ZAMONAVIY LOGISTIKA TIZIMIDA MARKETING STARTEGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	700
Abduqodirova Umida G'ayrat qizi	
QASHQADARYO URBANIZATSIYALASHGAN HUDUDLARIDA AGLOMERATSIYA JARAYONLARIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR	706
Nazarova Feruza Usmonovna	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA KORXONALARINI KREDITLASHNING ZARURLIGI HAMDA IQTISODIY AHAMIYATI.....	713
Shaymatov Mansur Jo'rabaevich	
MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY AKTIVLARNI TAN OLISH	720
Odiljonova Oybachin Fayzullo qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION TRANSFORMATSIYA BARQARORLIGINI BAHOLASH	724
Sanetullaev Aybek Esbosinovich	
XALQARO AVTOMOBIL ISHLAB CHIQUVCHI KOMPANIYALARNING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	728
Xidoyatov Mirsaid Mirmuhsunovich	
ENSURING THE FINANCIAL SUSTAINABILITY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: STRATEGIES FOR RESILIENCE IN AN ERA OF DECLINING RESOURCES AND RISING EXPECTATIONS.....	734
Inomiddin Imomov	
"YASHIL" TEXNOLOGIYALARNI IQTISODIY RIVOJLANISHGA INTEGRATSIYA QILISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	744
Miraxmedova Maftuna Ibragimovna	
ИНТЕГРАЛЬНЫЙ ПОДХОД К ОЦЕНКЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	751
Алиева Эльнара Аметовна	
AHOLI DAROMADLARI VA ULARNING SHAKLLANISH MANBALARI.....	756
So'fiyeva Xusniya Soxibjonovna	
НАУЧНО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПРОЕКТИРОВАНИЮ И РАЗВИТИЮ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	760
Назарова Гулчебра Нурмуханбетовна	
СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ ПО ОЦЕНКЕ ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ	766
А.Р. Кудратов	
IJTIMOIIY XIZMATLAR KO'RSATISH JARAYONIDA TASHKILIIY VA IQTISODIY MUNOSABATLAR	775
Berdiyeva Nafisa Qahramonovna	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION BIZNESNI BOSHQARISH VA YANGI TEXNOLOGIYALAR ORQALI SAMARADORLIKNI OSHIRISH	780
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
GRUZIYA TAJRIBASIDA BARQAROR TURIZMNI TA'MINLASHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLANILISHI	786
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
INNOVATSION FAOLIYATNING MINTAQADA XIZMAT KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI XUSUSIYATLARI	790
Fayziyeva Shirin Shodmonovna	
QORAQALPOG'ISTON HUDUDIDA ETNOGRAFIK TURIZM KLASSTERINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY OMILLARI	795
Kunnazarova Orazxan	
MAMALAKATIMIZ IMPORTI VA EKSPORTIDA KICHIK BIZNESNING ULUSHI	798
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
YEVROOBLIGATSIYA VA UNING AKSIYADORLIK JAMIYATLARI TOMONIDAN EMISSIYASI	807
Avezov Ibrohim Ilxomovich	

IQTISODIYOTDAGI INNOVATSION O'ZGARISHLAR SHAROITIDA TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	808
Xonkeldiyeva Komilaxon Ravshanjon qizi	
SPORT ANJOMLARI SANOATIDA INNOVATSION JARAYONLARNI TIZIMLASHTIRISH MODELINING ZARURATI.....	813
Xamraqulov Ixtiyor Baxtiyorovich	
GREEN MARKETING STRATEGIES AND THE APPLICATION OF NEUROMARKETING METHODS IN THEIR DEVELOPMENT.....	819
Samadov Asqar Nishonovich, Latipova Go'zal	
OZIQ-OVQAT SANOATIDA KICHIK KORXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	825
Mavlanova Barchinoy Shonazar qizi	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALAR AHAMIYATINING EMPIRIK TAHLILI	831
Nazarova Ra'no Rustamovna, Najmiddinov Yahyo Fazliddin o'g'li	
YASHIL TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MEHMONXONALAR ROLI: MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR.....	840
Raxmonova Nigina Anvarovna	
IJTIMOII SIYOSAT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI: O'ZBEKISTONNING AMALIY YONDASHUVI VA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	844
Bafojev Farrux Jo'raqulovich	
AHOLI IJTIMOII HIMOYASINI KUCHAYTIRISH MUAMMOLARI	852
Ulashev Xubbim Askarovich	
YASHIL TA'LIM RIVOJLANISH BOSQICHLARI: YAPONIYA MISOLIDA	856
Raxshona Nabibullayeva	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON SAVDONING MINTAQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIRI.....	861
Mo'minov Yahyobek Shokirjon o'g'li	
TUROPATORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	865
Toshev Akmal Salimovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ORQALI MINTAQADA AHOI DAROMADLARINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	874
Quldasheva Maftuna Musurmon qizi	
ФАКТОРЫ И МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	878
Алиева Эльнара Аметовна, Рахматхонов Саидодилхон Расулхон угли	
МЕХАНИЗМЫ УСТОЙЧИВОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В СТРАНАХ С РАЗВИВАЮЩЕЙСЯ ЭКОНОМИКОЙ: РОЛЬ ESG-ИНСТРУМЕНТОВ, ДИНАМИКА РАЗВИТИЯ РЫНКА ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА И МАЛАЙЗИИ.....	884
Нарзуллаева Мехрангиз Ақобировна	
DORIVOR O'SIMLIKLAR SAVDOSIDA QIYMAT ZANJIRI TAHLILI: IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH OMILLARI.....	893
Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'ZBEKISTON VA TURKMANISTON O'RTASIDAGI SAVDO AYLANMASI TAHLILI	899
Voxidova Mehri Xasanovna	
GLOBAL KOMPANIYALARDA RAQAMLI MENEJMENTNING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	905
Axmedov Sardor Shuxrat o'g'li	
IQLIM O'ZGARISHLARI VA GLOBALLASHUV SHAROITIDA EKOLOGIK-HUQUQIY TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH.....	912
Jumanazar Xolmuminov	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING JAHON TAJRIBASI	916
Kalandarova Elnura Muzaffar qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVII JOZIBADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	921
Rahmatullayev Bobir Chorshamiyevich	

FINANCING WATER RESILIENCE: A FEASIBILITY ANALYSIS OF SOVEREIGN BLUE BOND ISSUANCE IN UZBEKISTAN.....	926
Yakubov Jakhongir	
УКРЕПЛЕНИЕ ПАРТНЁРСТВО И СОЗДАНИЕ ЕДИНСТВЕННОГО ЭНЕРГОРЫНКА В УЗБЕКИСТАНЕ	929
Каримова Нуржахон Олим кизи	
ИННОВАЦИОННАЯ ЗРЕЛОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ: МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ КОМПЛЕКСНОЙ МОДЕЛИ	935
Алиева Эльнара Аметовна, Табаков Евгений Сергеевич	
"BUDJET JARAYONLARIDA XAVFLARNI ANIQLASH VA BAHOLASH: ICHKI AUDIT YONDASHUVLARI"	941
Abdujalilova Dilnoz Abdusattorovna, Nishonxo'djaev Bekzod Baxodir o'g'li	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA DAVLATNING ROLI	947
Raximov Baxromjon Ibroximovich	
O'ZBEKISTONDA SUT SEKTORINING QIYMAT ZANJIRINI SANOATLASHTIRISH MUAMMOLARI.....	951
Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
STRATEGIK BOSHQARUV HISOBIDA XARAJATLAR HISOBI VA KALKULYATSIYA TIZIMLARINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	955
Hamroyeva Zuhra Amiral qizi	
АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ	961
Ариф Мустафаев	
ФАКТОРЫ ВЛИЯЮЩИЕ НА ИЗМЕНЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	968
Ишонкулова Феруза Асатовна	
O'ZBEKISTONNING INVESTITSION HUQUQIY SIYOSATIDA GLOBAL REYTINGLARNING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	974
Gavhar Bekmurodova Adham qizi	
XALQARO MOLIYA BOZORIDA KREDIT RISKINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI VA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	981
Ochilova Xusniya Olim qizi, Yuldasheva Umida Asanaliyevna	
JAHONDA BRONLASH TIZIMLARINING RIVOJLANISH BOSQICHLARINING EVOLYUTSIYASI.....	987
Ismatillaeva Sitara Sayfidin qizi	
MILLIY IQTISODIYOT INNOVATSION SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA JAHON TAJRIBALARI.....	994
Samadqulov Muhammadjon Islom o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISHDA SOLIQ IMTIYOZLARINING AHOLI DAROMADLAR DINAMIKASIGA TA'SIRI.....	998
Olimjon Fattoyev G'ayrat o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINING ZAMONAVIY SHAROITLARDA RAQOBATBARDOSHLIGI: NAZARIY JIHATLARI VA AMALIY BOSHQARUV STRATEGIYALARI	1002
Adizov Bobir Baxtiyorovich	
ZAMONAVIY SHAROITDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI RISKLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	1005
Sirojiddinov Kamoliddin Ikromiddinovich, Nasritdinov Bekzod Xusnutdinovich	
NAMANGAN VILOYATIDA QURILISH KLASHTERINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY OMILLARI VA ISTIQBOLLI MANBALARI.....	1011
Abduraxmanov Muxtorali Abduvoxidovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	1016
Авезова Шахноза Махмуджановна	
MOLIYAVIY SAVODXONLIKNI OSHIRISHGA TA'SIR KO'RSATADIGAN OMILLAR.....	1022
Obilov Mirkomil Rashidovich	

“O‘ZBEKISTONDA TURIZMNING MADANIY IDENTIKLIKKA TA’SIRI: SOTSIOLOGIK TAHLIL”	1028
Alijonova Nargiza Rashidjon qizi	
STATISTICAL ANALYSIS OF CREDIT INTEREST RATES.....	1034
Abdullayev Shakhobiddin Shamsiddinovich	
QISHLOQ XO‘JALIGIDA LOGISTIKA XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISH METODLARI VA SAMARALI TA‘MINOT ZANJIRI MODEL.....	1037
Olimova Bahora Shuxratovna	
INNOVASION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI.....	1042
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich	
TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT BAZASI BARQARORLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMIL SIFATIDA FOIZ SIYOSATI VA UNING AMALIY JIHATLARI.....	1047
Axmedova Dilafruz Elshodovna	
B2BDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISH BO‘YICHA XORIJIY TAJRIBALAR.....	1053
Abdubotirova Madinaxon	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ ИННОВАЦИОННО - ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ.....	1059
Баходирова Хилола Баходировна	
RAQOBATBARDOSH MAHSULOT ISHLAB CHIQRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYASIDAN FOYDALANISH.....	1063
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, Abdurazakova Diyora	
ENERGIYA XARAJATLARINI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY SAMARASI.....	1070
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF REMOTE BANKING SERVICES IN THE CONTEXT OF BANKING TRANSFORMATION	1075
Jabborov Bahriddin Rashidovich	
MIKROMOLIYA TASHKILOTLARIDA MOLIVAVIY-XO‘JALIK FAOLIYATINI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH TARTIBI.....	1079
G‘ofurov Iskandar Abduraxmonovich	
BANKLARNING INVESTITSIYA RISKLARI VA ULARNI KAMAYTIRISH YO‘LLARI	1084
Yuldashev Erkin Xusanovich	
MA’LUMOTLAR BAZASINING RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAGI AHAMIYATI.....	1090
Maxamadiyev M. M.	
УСТОЙЧИВОСТЬ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ: АНАЛИЗ СТРАТЕГИЧЕСКОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ АКИБ «ИПОТЕКА-БАНК» ПОСЛЕ ВХОЖДЕНИЯ В ОТП GROUP.....	1095
Каримова Нуржахон Олим кизи	
O‘ZBEKISTON OLIY TA’LIM MUASSASALARIGA XORIJLIK TALABALARNI JALB ETISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	1101
Sharopova Nafosat, Xolmamatov Diyorbek	
DAVLATNING IJOBIY IMIJINI YARATISHDA TURIZM VA XALQ DIPLOMATIYASINING STRATEGIK O‘RNI	1108
Kasimova Zilola G‘ulomiddin qizi	
JISMONIY TARBIYA VA SPORT MUASSASALARIDA MOLIVAVIY MUNOSABATLARNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI.....	1116
Toshmurodov Abdurauf Ravshanovich	
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ МОДЕРНИЗАЦИИ СИСТЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ ТОПЛИВНО-ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА УЗБЕКИСТАНА – 2025.....	1122
Ш.К.Жалилов	
“O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING O‘RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI”	1126
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
MAMLAKATDA INVESTITSIYA JARAYONLARINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	1130
Xusanov Durbek Nishanovich	
TURIZM XIZMATLARI TUSHUNCHASI VA ULARNI INNOVATSION TASHKIL ETISHNING IQTISODIY MOHIYATI.....	1138
Najmidinov Azizbek Bahrom o‘g‘li	

MINTAQAVIY IQTISODIYOTDA TURISTIK INFRATUZILMANI BAHOLASH USULLARI VA MEZONLARI.....	1143
Xalmirzayev Axmadjan Axunovich, Ro'zmatov Boburjon Zafarjon o'g'li, Shodiyeva Nafosatxon Hamza qizi	
O'ZBEKISTONDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING HOLATI VA TENDENSIYALARI.....	1149
Ahmedov Shermuhammad Omonjon o'g'li	
MARKETING KOMMUNIKATSIYA STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQUISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	1156
Akramov Toxir Abdiraxmanovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	1161
Adashev Azimjon Urinboyevich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA PRUDENSIAL NAZORAT: BAZEL QOIDALARI VA ULARNING AHAMIYATI	1165
Abdunazarova Dilshoda Akromovna	
INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISHDA BOSHQARUV HISOBİ AXBOROTINING AHAMIYATI	1170
Xushvaqtova Nozanin Nurbek qizi	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA INTEGRATSIYA JARAYONLARINI AMALGA OSHIRISH SHAKLLARI VA ULARNING TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDAGI AHAMIYATI.....	1177
Ismoilova Feruza Kubaymurodovna	
EKOMARKETING STRATEGIYALARI ORQALI BARQAROR RIVOJLANISHGA ERISHISH	1182
Qo'ziyev Jaloladdin Alisher o'g'li	
ENSURING INNOVATIVE ECONOMIC SECURITY IN THE KHOREZM REGION: WASTE RECYCLING AND CIRCULAR ECONOMY	1186
Madraximova Shohista Bahrom qizi	
KICHIK BIZNES FAOLIYATINI BAHOLASH ASOSIDA SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	1191
Mavkulov Ravshan Nematjonovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA ISLOM MOLIYASINI JORIY QILISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJIRIBASIDAN FOYDALANISH.....	1195
Sultonov Baxtiyor Baxodirovich	
MINTAQAVIY IMIJNI SHAKLLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	1201
Duschanov Alisher Sherzod o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI TA'MINLASHNING IQTISODIY MEXANIZMI	1206
Opaev Bysen Aymanovich	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNESNI INVESTITSION KREDITLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH.....	1212
Yuldashev Fozil Turapovich	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI SAMARALI RIVOJLANTIRISHNING XORIJ TAJIRIBASI.....	1218
M.M.Muminova	
ИНТЕГРАЦИОННОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ОПЕРАТОРА И ПРЕДПРИЯТИЙ МЕСТНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	1223
Худаярова Мехрангиз Мурадовна	
TURIZMDA INDIVIDUALLASHTIRILGAN XIZMATLAR KONSEPSIYASI VA TAJRIBA TURIZMINING NAZARIY ASOSLARI.....	1230
Raxmatov Aziz Tolipovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK EKSTERNALIYALARNI TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1235
Smaylova Zarafshan	
XALQARO STANDARTLARDA PRUDENSIAL NAZORAT: BAZEL QOIDALARI VA ULARNING AHAMIYATI	1239
Abdunazarov Dilshoda Akromovna	

METALLURGIYA SANOATIDA EKOLOGIK TOZA TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH: MAQSADGA MUVOFIQLIGI VA NATIJALARI	1244
Karimov Ma'ruf Ixtiyorovich	
HUDUDIIY IQTISODIY O'SISH OMILLARINING EKONOMETRIK TAHLILI: SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA	1248
Zaripova Mukaddas Djumayozovna, Normurodov Asliddin Alijon o'g'li	
INDUSTRIAL RIVOJLANISHNING IQTISODIY VA EKOLOGIK OQIBATLARI	1258
Ataniyazova M.B.	
OLIY TA'LIM RAQOBATBARDOSHLIGINING TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDAGI ROLI	1263
Nishonov Dilshod Shamsidinovich	
СИСТЕМА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ ЭЛЕМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ «ЗЕЛЕННОЙ» ЭКОНОМИКИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	1269
Махмутходжаева Луиза Сайфулловна	
IQTISODIYOTDA "YASHIL" MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANTIRISHNING XUSUSIYATLARI	1274
Risqibekova Nozimaxon	
THE ROLE OF DIGITAL MARKETING IN BOOSTING TOURISM-RELATED BUSINESSES	1280
Farrukh Mamadiyorov Shukhratovich	
MINTAQA IQTISODIY BARQARORLIGINI BAHOLASH INDIKATORLARI VA USLUBLARI	1284
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich	

MINTAQA IQTISODIY BARQARORLIGINI BAHOLASH INDIKATORLARI VA USLUBLARI

Turdiyev Ulug'bek Qayumovich

Axborot texnologiyalari va menejment universiteti

Matematika kafedrası dotsenti

ORCID: 0009-0005-0965-040X

Email: u.turdiyev.81@mail.ru

Annotatsiya. Mazkur tadqiqotda mintaq iqtisodiy barqarorligini baholashda qo'llaniladigan indikatorlar tizimi hamda uslubiy yondashuvlar nazariy va metodologik jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda iqtisodiy, ijtimoiy, ekologik va institutsional barqarorlikni aks ettiruvchi ko'rsatkichlar guruhlar tizimlashtiriladi, ularni baholashda qo'llaniladigan statistik, indeksli, ekonometrik va makoniy tahlil usullarining afzalliklari hamda cheklovlari ochib beriladi. Xorijiy va mahalliy ilmiy adabiyotlar asosida mintaqaviy barqarorlikni baholashning integrallashgan yondashuvlari umumlashtiriladi. Tadqiqot natijalari mintaqaviy siyosatni ilmiy asosda rejalashtirishda hamda hududlararo iqtisodiy nomutanosibliklarni kamaytirishda metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: mintaq iqtisodiyoti, iqtisodiy barqarorlik, barqarorlik indikatorlari, integrallashgan indeks, hududiy rivojlanish, statistik tahlil, ekonometrik modellash, mintaqaviy siyosat.

Abstract. This study provides a theoretical and methodological analysis of the system of indicators and methodological approaches used to assess regional economic sustainability. The research systematizes groups of indicators reflecting economic, social, environmental, and institutional sustainability and identifies the advantages and limitations of statistical, index-based, econometric, and spatial analysis methods applied in their evaluation. Based on a review of international and national academic literature, integrated approaches to assessing regional sustainability are summarized. The results of the study serve as a methodological foundation for evidence-based regional policy planning and for reducing interregional economic disparities.

Key words: regional economy, economic sustainability, sustainability indicators, integrated index, territorial development, statistical analysis, econometric modeling, regional policy.

Аннотация. В данном исследовании с теоретико-методологической точки зрения анализируется система индикаторов и методические подходы, применяемые при оценке экономической устойчивости региона. В работе систематизированы группы показателей, отражающие экономическую, социальную, экологическую и институциональную устойчивость, а также раскрыты преимущества и ограничения статистических, индексных, эконометрических и пространственных методов анализа, используемых при их оценке. На основе зарубежной и отечественной научной литературы обобщены интегрированные подходы к оценке региональной устойчивости. Результаты исследования могут служить методической основой для научно обоснованного планирования региональной политики и сокращения межрегиональных экономических диспропорций.

Ключевые слова: региональная экономика, экономическая устойчивость, индикаторы устойчивости, интегрированный индекс, территориальное развитие, статистический анализ, эконометрическое моделирование, региональная политика.

KIRISH

Mintaqa iqtisodiy barqarorligini ta'minlash va uni aniq baholash masalasi bugungi kunda hududiy rivojlanish siyosatining markaziy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Barqarorlik tushunchasi nafaqat iqtisodiy o'sish sur'atlarini, balki ijtimoiy barqarorlik, ekologik muvozanat hamda institutsional samaradorlikni ham qamrab oluvchi murakkab tizimli jarayon sifatida talqin etiladi. Shu sababli mintaq iqtisodiy barqarorligini baholashda yagona ko'rsatkichlar bilan cheklanib qolish ilmiy va amaliy nuqtayi nazardan yetarli emas. Hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlar, resurslardan foydalanish samaradorligidagi farqlar va infratuzilma rivojlanishidagi nomutanosibliklar barqarorlikni baholashning zamonaviy uslublarini ishlab chiqishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlar, jumladan O'zbekiston sharoitida mintaq iqtisodiy barqarorligini kompleks indikatorlar asosida baholash hududiy siyosat samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu nuqtayi nazardan, mazkur tadqiqot mintaqa iqtisodiy barqarorligini baholash indikatorlari va uslublarini tizimli tahlil qilishga hamda ularni amaliyotga tatbiq etish imkoniyatlarini asoslashga qaratilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mintaqa iqtisodiy barqarorligini baholash masalalari xorijiy ilmiy adabiyotlarda keng yoritilgan bo'lib, ularning aksariyatida barqarorlik ko'p komponentli tizim sifatida talqin qilinadi. D. Meadows va hamkorlari barqarorlikni iqtisodiy o'sish chegaralari nuqtayi nazaridan baholab, resurslardan foydalanish intensivligi va uzoq muddatli muvozanat o'rtasidagi bog'liqlikni asoslab bergan. Ushbu yondashuv barqarorlik indikatorlarini ekologik chekllovlar bilan integratsiyalash zarurligini ko'rsatadi [1]. J. Stiglitz, A. Sen va J.-P. Fitoussi iqtisodiy barqarorlikni baholashda YalMga asoslangan yondashuvning cheklanganligini tanqid qilib, farovonlik, ijtimoiy tenglik va institutsional sifatni o'lchovchi indikatorlarni joriy etishni taklif etgan. Ularning konsepsiyasi barqarorlikni baholashda kompleks indikatorlar tizimining nazariy asosini yaratdi [2]. OECD ekspertlari tomonidan ishlab chiqilgan "Regional Well-being" va "Better Life Index" yondashuvlarida mintaqaviy barqarorligi iqtisodiy, ijtimoiy hamda institutsional ko'rsatkichlar uyg'unligi asosida baholanadi. Ushbu metodika hududlararo taqqoslash imkoniyatlarini kengaytiradi [3]. Jahon banki tadqiqotlarida mintaqaviy barqarorlikni baholashda iqtisodiy o'sish sur'atlari bilan bir qatorda bandlik, investitsiyalar, infratuzilma va boshqaruv sifati indikatorlari muhim ahamiyatga ega ekanligi ko'rsatib berilgan. Bank yondashuvi siyosiy qarorlar qabul qilishda amaliy jihatdan keng qo'llaniladi [4].

Mintaqaviy iqtisodiyot nazariyasida H. Richardson iqtisodiy barqarorlikni hududiy bandlik, investitsiya oqimlari va davlat aralashuvi bilan bog'liq holda tahlil qilgan. U iqtisodiy nomutanosiblikni kamaytirish uchun barqarorlik indikatorlari hududiy siyosat bilan uzviy bog'lanishi lozimligini ta'kidlaydi [5]. J. Vernon Henderson va J.-F. Thisse aglomeratsiya iqtisodiyoti doirasida barqarorlikni shaharlar va mintaqalar kesimida baholab, infratuzilma va makoniy omillarning barqaror rivojlanishga ta'sirini matematik modellar orqali asoslab bergan [6]. Mahalliy olimlardan Xodjayev N.X. mintaqaviy barqarorligini resurs salohiyati, ishlab chiqarish tuzilmasi va ijtimoiy ko'rsatkichlar asosida baholashni taklif etgan bo'lib, O'zbekiston hududlari kesimida kompleks tahlil o'tkazgan [7]. Raximov Sh.J. tadqiqotlarida mintaqaviy barqarorlikni baholash uchun integrallashgan indekslar ishlab chiqilib, investitsiya, demografiya va ekologik omillarning ta'siri ekonometrik modellar asosida tahlil qilingan [8].

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mavjud tadqiqotlar mintaqaviy barqarorligini baholashning nazariy asoslarini yoritgan bo'lsa-da, indikatorlar tizimini raqamli iqtisodiyot sharoitlari va zamonaviy xavf-xatarlar bilan integratsiyalash masalalari yetarli darajada ishlab chiqilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda umumilmiy va maxsus iqtisodiy metodlardan kompleks foydalanildi. Nazariy metodlar sifatida tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, taqqoslash hamda umumlashtirish usullari qo'llanildi. Empirik metodlar doirasida statistik tahlil, dinamik va strukturaviy tahlil, indeks usuli hamda hududlararo taqqoslash amalga oshirildi. Mintaqa iqtisodiy barqarorligini baholashda iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik ko'rsatkichlardan iborat integrallashgan indikatorlar tizimi shakllantirildi. Shuningdek, barqarorlik omillarining ta'sirini aniqlashda regressiya tahlili va panel ma'lumotlar usullaridan foydalanildi, bu esa tadqiqot natijalarining ishonchligini ta'minladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mintaqa iqtisodiy barqarorligini empirik asosda baholash uni strategik boshqarishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, resurslardan oqilona foydalanish, hududlararo nomutanosibliklarni kamaytirish hamda ijtimoiy-iqtisodiy muvozanatni ta'minlash imkonini beradi. Biroq bugungi kunda mintaqaviy barqarorlikni o'lchash bo'yicha umumiy tan olingan yagona indikatorlar tizimi yoki universal metodologiya mavjud emas. Shu sababli ko'plab tadqiqotlar ushbu muammoni kompleks yondashuvlar orqali hal etishga intilmoqda.

Mintaqa iqtisodiy barqarorligini baholash indikatorlari va uslublari bo'yicha mashhur xorijiy olimlar regionlar iqtisodiy tahlili, barqarorlikni baholash, indikatorlar tizimi va zamonaviy metodlarga asoslangan tadqiqotlar olib borgan. Robert J. Stimson, Roger R. Stough va Brian H. Roberts mintaqalarda iqtisodiy barqarorlikni ta'minlovchi omillarni, jumladan ish bilan bandlik, investitsiya oqimlari, ijtimoiy infratuzilma, klasterlashuv va innovatsion salohiyatni tahlil qilgan. Ularning tadqiqotlarida indikatorlar tizimi, AHP, input-output tahlil hamda regressiya modellari qo'llanilgan. Roberta Capello iqtisodiy o'sish, barqarorlik va raqobatbardoshlikni baholashda kompozit indekslar, shok tahlili, panel regressiya va strukturaviy o'zgaruvchilarni tahlil qiladi hamda mintaqaviy barqarorlikni baholash uchun PI (Performance Index) va RI (Resilience Index) modellarini taklif etadi.

Raj Nallari va Breda Griffith tadqiqotlarida mintaqalar bo'yicha iqtisodiy rivojlanish va barqarorlikka ta'sir qiluvchi indikatorlar, xususan transport qulayligi, inson kapitali, tadbirkorlik muhiti hamda davlat siyosatining roli baholanadi. Ular GIS (geografik axborot tizimlari) asosida regional profiling usullaridan foydalanadi. Philip Cooke va Luciana Lazzeretti iqtisodiy shoklar hamda ijtimoiy-iqtisodiy stresslarga qarshi mintaqaviy moslashuvchanlikni tahlil qilib, Resilience Framework, sustainability indicators, social cohesion va path dependency kabi nazariyalar va indikatorlar asosida barqarorlikni baholaydi. Stuart A. Rosenfeld iqtisodiy barqarorlikni klaster rivojlanishi, kadrlar salohiyati, infratuzilma darajasi va innovatsion faollik bilan bog'liq holda tahlil qilib, SWOT, benchmarking, Delphi metodi hamda regional growth regression modellari orqali barqarorlik darajasini aniqlaydi. Andreas P. Papandreou esa mintaqalarning iqtisodiy barqarorligini baholash uchun multi-criteria decision analysis (MCDA), fuzzy logic va dynamic panel data models kabi ilg'or metodlarni taklif etadi. Ushbu yondashuvlarda barqarorlikni baholashda iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy indikatorlar integratsiyasi asosiy yo'nalish sifatida qaraladi.

1-jadvalda keltirilgan metodologik sxema xorijiy olimlar (Stimson, Capello, Nallari, Cooke, Papandreou va boshqalar) tadqiqotlari asosida mintaqaviy iqtisodiy barqarorlikni baholash uchun zamonaviy indikatorlar va uslublarni birlashtiradi. Mazkur sxema kompleks indikator yondashuvi va empirik baholash metodlarini uyg'unlashtirgan bo'lib, ilmiy tadqiqotlar uchun mos hisoblanadi (1-jadval).

1-jadval. Mintaqaviy iqtisodiy barqarorlikni baholash: metodologik sxema¹

Bosqich	Element	Mazmuni va asosiy manba	Usul / Indikator
1. Diagnostika	Mintaqaning kontekstini tahlil qilish	Stimson (2006); Capello (2016)	SWOT, PESTLE, Regional Profile, GIS xaritalash
2. Indikatorlar tanlovi	Iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik o'lchamlar	Cooke (2017); Nallari (2011)	Ishsizlik darajasi, YaIM o'sish sur'ati, atrof-muhit ifloslanish indeksi, ijtimoiy tengsizlik ko'rsatkichi
3. Ma'lumotlarni normallashtirish	O'lchamlarning tenglashtirilishi	Capello (2016); Papandreou (2019)	Min–Max, Z-score
4. Og'irliklar belgilash	Indikatorlar ahamiyatini aniqlash	Rosenfeld (2002); Papandreou (2019)	AHP (Analitik ierarxiya), Entropiya, Ekspert bahosi
5. Kompozit indeksni hisoblash	Iqtisodiy barqarorlik indeksi (EBI)	Capello (2016); Papandreou (2019)	$EBI = \sum w_i \cdot S_i'$ Bu yerda: • • w_i – i-ko'rsatkich uchun og'irlik (vazn); • • S_i' – i-ko'rsatkichning normalizatsiyalangan qiymati; • $\sum$ – barcha ko'rsatkichlar bo'yicha yig'indini bildiradi
6. Tahlil va interpretatsiya	Mintaqalararo farqlar va xavflarni tahlil qilish	Stimson (2006); Capello (2016)	Kartografik vizualizatsiya, Klaster tahlil, Gini koeffitsiyenti
7. Empirik model	Barqarorlikka ta'sir qiluvchi omillarni aniqlash	Capello (2016); Papandreou (2019)	Panel regressiya, GMM, PVAR, Resilience modeli
8. Ssenariy tahlili	Siyosat variantlari va barqarorlikka ta'siri	Cooke (2017)	What-if tahlil, Dinamik ssenariylar
9. Tavsiyalar	Strategik choralar va rivojlanish yo'nalishlari	Nallari (2011); Rosenfeld (2002)	DXS (PPP), Raqamli klasterlar, Mahalliy innovatsiyalar

Resilience yondashuvi (Cooke, Papandreou) barqarorlikni nafaqat iqtisodiy ko'rsatkichlar, balki moslashuvchanlik, shoklarga chidamlilik va tiklanish salohiyati orqali ham baholaydi. AHP usuli (Capello, Papandreou) murakkab ko'rsatkichlar o'rtasida ierarxik og'irliklarni aniqlash uchun qo'llaniladi. GIS xaritalash (Nallari) hududlar kesimida indikatorlarni vizual aks ettirish uchun zarur hisoblanadi.

Hududiy iqtisodiy barqarorlikning ko'p qirrali xususiyatga ega ekanligi sababli indikatorlar quyidagi asosiy bloklar bo'yicha guruhlanadi. Mintaqaviy iqtisodiy barqarorlikni baholash uchun taklif etilgan indikatorlar asosida har bir blok bo'yicha tizimli sharh taqdim etiladi. Har bir indikator bloki barqarorlikni belgilovchi asosiy omillar, potensial xavf-xatarlar va ilmiy izohlar bilan yoritiladi (2-jadval).

1 Muallif ishlanmasi

2-jadval. Iqtisodiy barqarorlik indikator bloklari²

Blok	Indikatorlar	Tahliliy izoh
1. Makroiqtisodiy barqarorlik	GRP o'sish sur'ati, inflyatsiya darajasi, byudjet balansining holati	Makroiqtisodiy ko'rsatkichlar hududning umumiy iqtisodiy salohiyatini belgilaydi. GRP (Hududiy yalpi mahsulot) o'sishi – iqtisodiy faollik ko'rsatkichi; inflyatsiya – narxlar barqarorligini aks ettiradi; byudjet balansi esa davlat moliyasining sog'lomligini ko'rsatadi. Bu indikatorlar iqtisodiy barqarorlikning asosiy tayanchlaridir.
2. Ijtimoiy-iqtisodiy holat	Bandlik darajasi, ishsizlik ko'rsatkichi, aholi jon boshiga daromad	Ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda bandlik va aholi daromadlari muhim rol o'ynaydi. Yaxshi bandlik darajasi va yuqori daromadlar – aholining hayot sifatini ko'rsatadi. Ishsizlikning yuqoriligi esa ijtimoiy tanglik xavfini oshiradi.
3. Investitsion salohiyat	FDI hajmi, investitsion faollik indeksi, yangi korxonalar soni	Investitsiyalar – mintaqaviy rivojlanishning drayveri. Tashqi (FDI) va ichki sarmoyalar iqtisodiy o'sishning katalizatoridir. Yangi korxonalar soni – tadbirkorlik muhitining jonlanishini bildiradi. Investitsion muhit zaif bo'lsa, barqarorlik xavf ostida qoladi.
4. Infratuzilma ta'minoti	Avtomobil yo'llari zichligi, internet qamrovi, energetika ta'minoti	Zamonaviy infratuzilma iqtisodiy faollikni oshirish uchun zarur. Yo'l tarmog'i – logistika samaradorligini belgilaydi. Internet qamrovi – raqamli iqtisodiy faoliyatni qo'llab-quvvatlaydi. Energetika – sanoat va uy xo'jaliklari uchun asosiy manba. Bu ko'rsatkichlar past bo'lsa, iqtisodiy o'sishga to'siq bo'ladi.
5. Ekologik holat	Atmosfera ifloslanishi darajasi, chiqindilar hajmi, yashil zonalar ulushi	Ekologik barqarorlik – uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanishning ajralmas qismidir. Ifloslanish darajasi yuqori bo'lsa, sog'liq, turizm va yashash sifati salbiy ta'sir ko'radi. Yashil hududlarning mavjudligi ekologik muvozanatni qo'llab-quvvatlaydi.
6. Innovatsion faollik	R&D xarajatlari, patentlar soni, texnoparklar soni	Innovatsion salohiyat – raqobatbardoshlikni oshiradi va yuqori qo'shilgan qiymatli ishlab chiqarishni rag'batlantiradi. R&D (ilmiy tadqiqot) xarajatlari – texnologik rivojlanish darajasini bildiradi. Patentlar – yangi g'oyalar va mahsulotlarning ko'rsatkichi. Texnoparklar esa startaplar va ilm-fan integratsiyasi uchun muhim maydondir.

Har bir indikator bloki iqtisodiy barqarorlikning muayyan o'lchamini iqtisodiy, ijtimoiy, ekologik yoki texnologik jihatdan aks ettiradi. Indikatorlar o'zaro chambarchas bog'langan bo'lib, masalan, investitsiya salohiyati infratuzilma va innovatsion rivojlanish darajasiga bog'liq, ekologik holat esa aholining sog'lig'i hamda mehnat unumdorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Har bir indikatorni normalizatsiya qilish va ularga og'irlik koeffitsiyentlarini belgilash orqali umumiy barqarorlik indeksi (EBI)ni shakllantirish mumkin. Shuningdek, indikatorlar majmuasi asosida klaster tahlil, PCA yoki regressiya modellarini qo'llash tavsiya etiladi.

Ko'p indikatorli tizimni yagona integral indeksga keltirishda turli metodologik yondashuvlardan foydalaniladi. Mintaqa iqtisodiy barqarorligini empirik asosda baholash strategik boshqaruv jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Biroq bugungi kunda mintaqaviy barqarorlikni o'lchash bo'yicha umumiy tan olingan yagona indikatorlar tizimi yoki universal metodologiya mavjud emas. Shu bois ko'plab ilmiy tadqiqotlar ushbu muammoni kompleks yondashuvlar asosida hal etishga intilmoqda.

Min–Max normalizatsiya formulasi:

$S'_i = (S_i - S_{min}) / (S_{max} - S_{min})$ Z-score standartlash formulasi:

$Z_i = (S_i - \mu) / \sigma$

Kompozit indeks formulasi:

$I_{stab} = \sum (w_i * S'_i)$

Panel regressiya modeli:

$Stability\_it = \alpha + \beta_1 X1\_it + \beta_2 X2\_it + \dots + \varepsilon\_it$

Bu erda S_i i-chi kuzatuv uchun asl qiymat (indikator), S_{min} – Tanlangan indikatorning minimal qiymati (eng past holat), S_{max} – Tanlangan indikatorning maksimal qiymati (eng yuqori holat) va S'_i – Normallashtirilgan qiymat (0 dan 1 gacha bo'lgan oraliqda)

Ushbu formulada ma'lumotlar [0; 1] oraliqqa transformatsiya qilinadi. Bu kompozit indeks tuzishda yoki ko'p indikatorli baholash tizimida muhim bo'ladi, chunki indikatorlar turli birliklarda bo'ladi (masalan: foiz, so'm, metr).

Z-score (standartlashtirish) formulasi

$Z_i = S_i - \mu / \sigma$

Si i-chi qiymat (indikator), μ Tanlangan indikatorning o'rtacha (mean) qiymati, σ Tanlangan indikatorning standart og'ish (standard deviation), Zi Standardlashtirilgan qiymat (o'rtacha qiymatdan necha σ uzoqlikda)

Bu metod normal taqsimot asosida baholashni amalga oshiradi. Agar $Z_i > 0$, demak qiymat o'rtachadan yuqori. Bu metod anomalialarni aniqlash, sifat nazorati va klaster tahlilida keng qo'llaniladi.

Kompozit indeks formulasi

$$I_{stab} = \sum_{i=1}^n w_i I_i$$

Bu erda I_{stab} , Barqarorlikning integral (kompozit) indeksi, w_i i-chi indikator uchun og'irlik (muvozanat koeffitsiyenti), Si i-chi indikatorning normallashtirilgan qiymati va N Indikatorlar soni

Har bir indikator muayyan og'irlik asosida baholanadi va yakuniy indeksga hissa qo'shadi. Og'irliklar ekspert baholash (AHP, Entropiya), statistik yondashuv yoki regressiya koeffitsiyentlari asosida aniqlanishi mumkin. Natijada barqarorlik yoki rivojlanish darajasini kompleks ko'rsatkich bilan ifodalash mumkin.

4. Panel regressiya modeli

$$Stability_{it} = \alpha + \beta_1 X_{1,it} + \beta_2 X_{2,it} + \dots + \epsilon_{it}$$

$Stability_{it}$ i-hududning t-momentdagi iqtisodiy barqarorlik darajasi (kompozit indeks yoki real indikator), α Erkin had (konstant qiymat), $\beta_1, \beta_2, \dots$ Mustaqil o'zgaruvchilarning (indikatorlar) ta'sir koeffitsiyentlari, $X_{1,it}, X_{2,it}, \dots$ Barqarorlikka ta'sir qiluvchi omillar (masalan: investitsiyalar, infratuzilma, bandlik, R&D, ϵ_{it} Tasodifiy xatolik (individual va vaqtga bog'liq shovqinlar).

Bu model orqali iqtisodiy barqarorlikka qaysi omillar, qanday darajada, ijobiy yoki salbiy ta'sir ko'rsatishini aniqlash mumkin. Panel model — vaqt (t) va hudud (i) bo'yicha ikki o'lchamli tahlilni amalga oshirishga imkon beradi. U quyidagi variantlarda qo'llaniladi. Pooled OLS, Fixed Effects (FE), Random Effects (RE) Modelni tahlil qilish uchun statistik dasturlar — EViews, STATA, R, SPSS kabi vositalar qo'llaniladi.

Iqtisodiy barqarorlikni YalM (GDP), ekologik indeks, bandlik va eksport ko'rsatkichlari o'zgarish tendensiyasi asosida baholaymiz (3-jadval).

3-jadval. O'sish sur'atlari (yillik o'zgarishlar) ³

Yil	GDP	Ekologik indeks	Bandlik	Eksport
t+1	+0.60	+0.40	+0.30	+0.50
t+2	+0.45	+0.50	+0.25	+0.40
t+3	+0.20	+0.35	+0.10	+0.25

YalM tez o'sadi, biroq uning ta'siri qisqa muddatda so'nadi. Ekologik indeks esa nisbatan barqaror bo'lib, uzoq muddatli va davomli ta'sir ko'rsatadi. Bandlik dastlab kuchli boshlanishi bilan ajralib turadi, ammo keyingi davrlarda tez pasayish kuzatiladi. Eksport ko'rsatkichlari o'rta muddatda eng yuqori foyda beruvchi indikator sifatida namoyon bo'ladi.

YalM o'sishida t+1 davrida +0.60 ko'rsatkichi qayd etilib, yuqori o'sish kuzatilgan. t+2 davrida bu ko'rsatkich +0.45 gacha pasayib, o'sish sur'atlarining sekinlashuvi boshlangan. t+3 davrida esa +0.20 darajasigacha keskin pasayish qayd etilgan. YalM o'sish sur'atining yil sayin kamayishi iqtisodiy o'sishning sekinlashayotganidan dalolat beradi. Ushbu holat investitsion faollikning pasayishi yoki global iqtisodiy muhitning salbiy ta'siri bilan izohlanishi mumkin.

Ekologik indeks t+1 va t+2 davrlari oralig'ida +0.40 dan +0.50 gacha o'sib, ijobiy dinamikani namoyon etgan. t+3 davrida esa +0.35 darajasiga tushib, biroz pasayish kuzatilgan. Umuman olganda, ekologik holat yaxshilangan, biroq t+3 davrda o'sish sur'atining sustlashuvi sanoat faolligining ortishi yoki ekologik investitsiyalarning qisqarishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

Bandlik ko'rsatkichida t+1 davridan t+3 davrigacha +0.30 dan +0.25 va +0.10 gacha barqaror pasayish kuzatiladi. Bu ish o'rinlari yaratish sur'atining kamayib borayotganini ko'rsatadi. Mazkur jarayon iqtisodiy o'sishning sekinlashuvi hamda texnologik avtomatlashtirishning kuchayishi bilan izohlanishi mumkin.

Eksport ko'rsatkichlarida ham t+1 davridan t+3 davrigacha +0.50 dan +0.40 va +0.25 gacha pasayish qayd etiladi. Eksport hajmi o'sishining sekinlashuvi global bozorlar bilan bog'liq risklar, logistika muammolari yoki xalqaro raqobatning kuchayishi bilan bog'liq bo'lishi ehtimoldan xoli emas (4-jadval).

3 Muallif ishlanmasi

4-jadval. O'zaro bog'liqlik (Korrelatsion kuzatuv) ⁴

O'zgaruvchilar	Ehtimoliy bog'liqlik
GDP ↔ Bandlik	O'sish bilan birga bandlik ortgan, lekin asta-sekin kamaymoqda.
GDP ↔ Eksport	Ikkalasi ham t+1 dan t+3 gacha pasaygan.
GDP ↔ Ekologik indeks	GDP pasaygan, ammo ekologik indeks t+2 da oshgan – ziddiyat mavjud.
Eksport ↔ Bandlik	Ikkalasi ham o'sish sur'atida pasaygan.

YaIM, bandlik va eksport ko'rsatkichlari o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjud bo'lib, ularning dinamikasi iqtisodiy faollik darajasini aks ettiradi. Shu bilan birga, ekologik ko'rsatkichlarning yaxshilanishi alohida ekologik siyosat yoki maqsadli tashabbuslar natijasi bo'lishi ehtimoli mavjud. Iqtisodiy o'sish (YaIM) va bandlik sur'atlarining ketma-ket pasayishi iqtisodiy faollikning sustlashayotganidan dalolat beradi. Eksport hajmining kamayishi esa tashqi savdo imkoniyatlarining qisqarayotganini ko'rsatadi. Ekologik indeks nisbatan barqaror va ijobiy o'sish dinamikasiga ega bo'lsa-da, mazkur holat ayrim hollarda iqtisodiy o'sish sur'atlarining sekinlashuvi hisobiga yuzaga kelgan bo'lishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari mintaq iqtisodiy barqarorligini baholash ko'p omilli va kompleks yondashuvni talab etishini ko'rsatdi. Barqarorlikni faqat iqtisodiy o'sish ko'rsatkichlari asosida baholash yetarli emasligi, balki ijtimoiy, ekologik va institutsional indikatorlarni ham qamrab oluvchi integrallashgan tizim zarurligi aniqlandi. Xorijiy va mahalliy tadqiqotlar tahlili indeksli va ekonometrik usullar mintaq iqtisodiy barqarorligini baholashda eng samarali yondashuvlar hisoblanishini ko'rsatadi. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya va ekologik xavf-xatarlarni hisobga oluvchi yangi indikatorlar tizimini ishlab chiqish kelgusidagi ilmiy izlanishlarning ustuvor yo'nalishi bo'lib qolmoqda. Mazkur tadqiqot natijalari mintaqaviy siyosatni takomillashtirish, hududlararo iqtisodiy nomutanosibliklarni kamaytirish hamda barqaror rivojlanishni ta'minlashda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Meadows D.H. et al. *The Limits to Growth*. – New York: Universe Books, 1972.
2. Stiglitz J.E., Sen A., Fitoussi J.-P. *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress*. – Paris, 2009.
3. OECD. *Regional Well-being: A Framework for Measuring Well-being at the Regional Level*. – Paris: OECD Publishing, 2014.
4. World Bank. *World Development Report*. – Washington, DC: World Bank, 2018.
5. Richardson H.W. *Regional Economics*. – London: Weidenfeld and Nicolson, 1978.
6. Henderson J.V., Thisse J.-F. *Cities and Geography*. – Princeton: Princeton University Press, 2004.
7. Xodjayev N.X. *Mintaqaviy iqtisodiyot va barqaror rivojlanish*. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2016.
8. Raximov Sh.J. *Mintaqaviy barqarorlik indekslarini baholash metodologiyasi*. – Toshkent: Fan, 2021.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>